

N1302-36323 (+N173501)

Byfunn fra felt T – Søndre gate v/4. (TA 1971/1) Gbnr. 401/386,
Trondheim kommune, Trøndelag.

Sammendrag gjenstander:

Gjenstand	Antall
Avslag	2
Bakstehelle	75
Belte	2
Beslag	6
Blokk	1
Bolle	7
Bor	1
Brikke	6
Brodd	2
Bryne	32
Bygningsdel	5
Bygningsstein	8
Bøtte	4
Bøyle	1
Bånd	5
Båtdel	2
Dekorelement	6
Drikkeglass	5
Emne	3
Eske	1
Fat	3
Fiskekrok	1
Flaske	8
Flis	4
Fottøy	292
Fragment	13
Futteral	2
Garnfløtt	8
Gevir	2
Gravstein	1
Hake	2

Gjenstand	Antall
Hank	7
Hempe	1
Hestesko	1
Horn	6
Håndtak	2
Hår	3
Ildslagningsstein	1
Islegg	6
Kam	14
Kanne	1
Kar	93
Kile	1
Kiste	1
Klosse	2
Knagg	1
Kniv	8
Knute	1
Konkresjon	3
Krampe	4
Krok	1
Krus	1
Kvernstein	5
Kvist	8
Leirkar	63
Leketøy	1
Lokk	9
Lås	2
Låsepinne	5
Mugge	1
Munnstykke	1
Musikkinstrument	1

Gjenstand	Antall
Nagle	74
Never	3
Nøkkel	3
Nøstepinne	1
Nål	12
Osteologisk materiale	
- Human-	4
- Animal-	17
- Div.	5
Overfall	1
Perle	1
Pinne	89
Pipe	87
Planke	6
Plate	1
Platte	2
Plugg	194
Pren	1
Produksjonsavfall	89
Prøve	53
Pølsepinne	45
Rem	6
Ring	3
Runepinne	1
Seletøy	3
Skaft	4
Skål	1
Skive	6
Skje	2
Skjørbrant stein	13

Gjenstand	Antall
Slagg	9
Slire	7
Slynge	1
Snor	1
Spade	4
Spatel	1
Spiker	38
Spillebrikke	38
Spinnehjul	9
Stang	3
Staur	1
Stein	36

Gjenstand	Antall
Stokk	5
Støpeform	2
Streng	1
Stylus	1
Syl	3
Sylær	2
Søkke	8
Søm	1
Tau	10
Tekstil	10
Tellepinne	1
Tine	1

Gjenstand	Antall
Trau	3
Tønne	13
Ukjent	67
Veske	1
Vevlodd	20
Vidje	1
Vindusglass	45
Øsekar	1
Sum	1835

Sammendrag materiale:

Materiale	Antall
Bein	98
Bein/gevir	8
Bein/horn	5
Bein/kobberlegering	2
Bergart	153
Bergart/kleber	10
Bly	4
Fjær	1
Flint	3
Gevir	9
Glass	63
Glass/keramikk	1
Glassfluss	1
Grønnstein/skifer	2
Gull	1
Horn	2
Jern	102

Materiale	Antall
Jern/kleber	1
Jern/lær/tre	24
Jern/tre	1
Jord	9
Keramikk	159
Keramikk/jern	1
Keramikk/tegl	1
Kleber	152
Kleber/jern	1
Kleber/skifer	8
Kleber/ukjent	1
Kobberlegering	2
Leire	7
Leire/ukjent	1
Lær	333
Lær/ull	1
Marmor	1

Materiale	Antall
Messing	1
Organisk materiale	11
Organisk materiale/skjell	1
Skifer	20
Skjell	4
Slagg	9
Tegl	5
Tekstil	3
Torv	2
Tre	574
Tre/bein	6
Trekull	1
Ukjent	22
Ull	8
Sum	1835

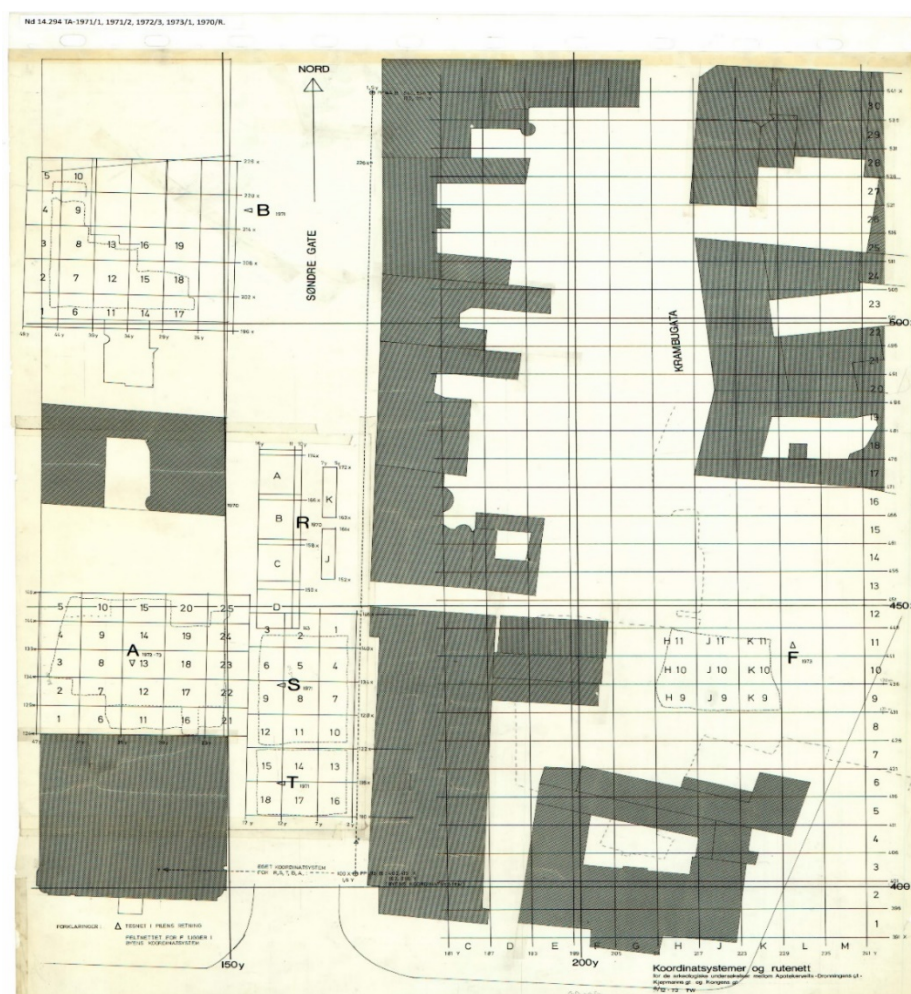
Funnomstendigheter:

F. ved arkeologiske undersøkelser i gateløp, i forbindelse med gateomlegging utenfor Søndre gate 4, Trondheim. Utgravningene pågikk sommer og høst 1971, og utgjør delfelt 13-18 av utgravningene som pågikk i området i 1971. Delfelt 1-12 utgjør felt S (også TA 1971/1) som ble gravd tidligere samme år. Årsaken til at denne delen av Søndre gate ble gravd som to felt (S og T) var at man ikke kunne sperre av all tilgang til byens brannstasjon som lå på østlig side av gaten.

Sommeren 1971 var preget av svært dårlig vær og mye nedbør. Det opplyses om at feltet av og til lignet et svømmebasseng. Ifølge dagboken måtte var det flere dager hvor arbeidsdagen måtte avlyses grunnet værforhold. Undersøkelsen ble dermed forskjøvet lengre utover høsten enn opprinnelig planlagt, og pågikk også i sludd og snø.

Feltledere var Clifford Long og Christopher Harris. Da det ikke finnes rapport for dette feltet, er opplysningene i denne teksten basert på dagbøker, tegning, foto og artikler, hvorav enkelte er skrevet flere år etter utgravningen. Clifford Long skrev artikler i tidsskriftet Nicolay i 1973, 1974 og 1976 om funnene i Søndre Gate. I tillegg ble det i 1971 skrevet en populærvitenskapelig bok parallelt med at utgravningen foregikk; «Byen Under Gaten» av Ulf Moen.

Det har ikke blitt utarbeidet et stratigrafisk oversikt over feltet. Et godt utgangspunkt for videre arbeid med feltet kan med fordel være tegninger og foto.

Figur 1: Kart over felt i Søndre gate, desember 1973. (ND 14.294)

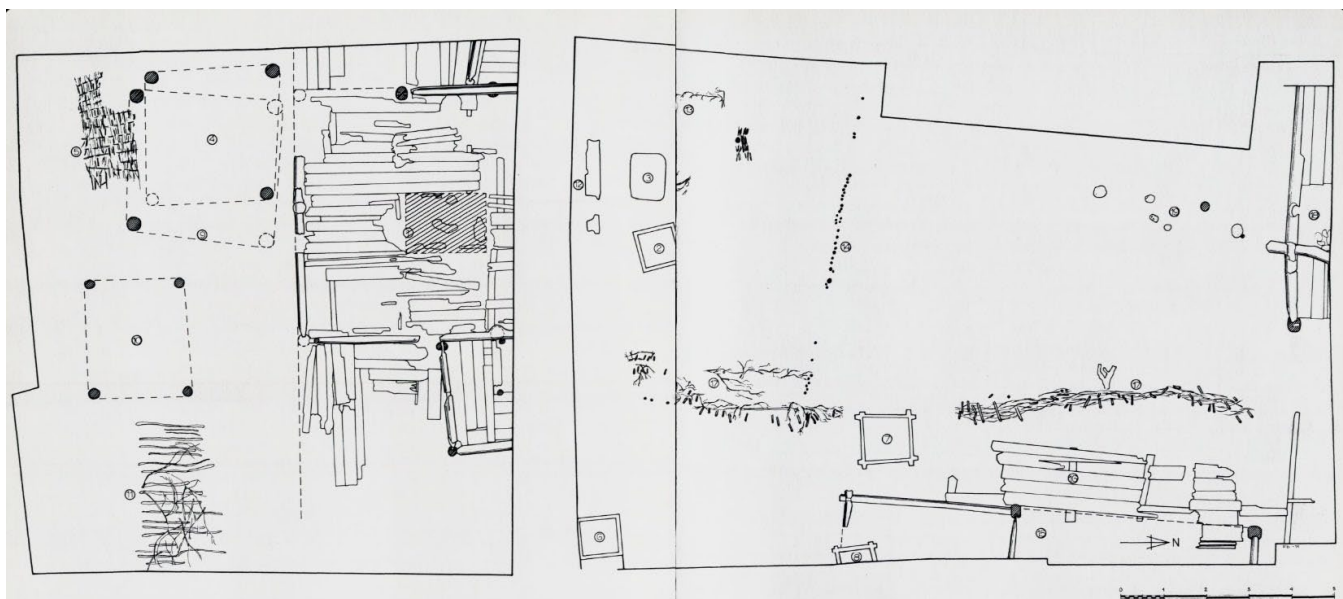
Resultater:

I feltdagboken fra utgravningen står det listet funn av 66 strukturer (les: «features») som ble funnet ved utgravningen av felt T. Disse utgjør blant annet flere bygninger, trebrolagte veier, mange stolper og laftede konstruksjoner.

Blant funnene fra felt T, var et område hvor flere hus/bygninger lå oppå hverandre, med forskjellige typer gulv. Det underste huset viste seg å være en årestue (Moen 197: 65-67). Gjennom gulvet på årestuen stakk det opp to parallelle rader med påler, og etter å ha fjernet gulvet fra huset viste det seg at det gikk en trebrolagt struktur under huset. Omkring pålene var det flettverk. Strukturen har blitt tolket som at den ble bygget som en renne, men kan også ha vært benyttet som gangvei. Det at pålene til denne rennen/gangveien stakk gjennom gulvet på huset over, vitner om en kraftig komprimering av masser i området.

Sørøst i feltet lå ytterligere en vei, konstruert av liggende stokker. Veien ser ut til å føre til en bygning vest for veien.

Sørvest i feltet ble det funnet bygninger hvorav den ene hadde et mulig steinlagt gulv, samt et lag av kvister.

Figur 2: Felt S (til høyre) og felt T (til venstre). Hentet fra Moen, U. 1971. *Byen under gaten*. S. 52-53. Trondheim: Adresseavisens Forlag.

Dateringer:

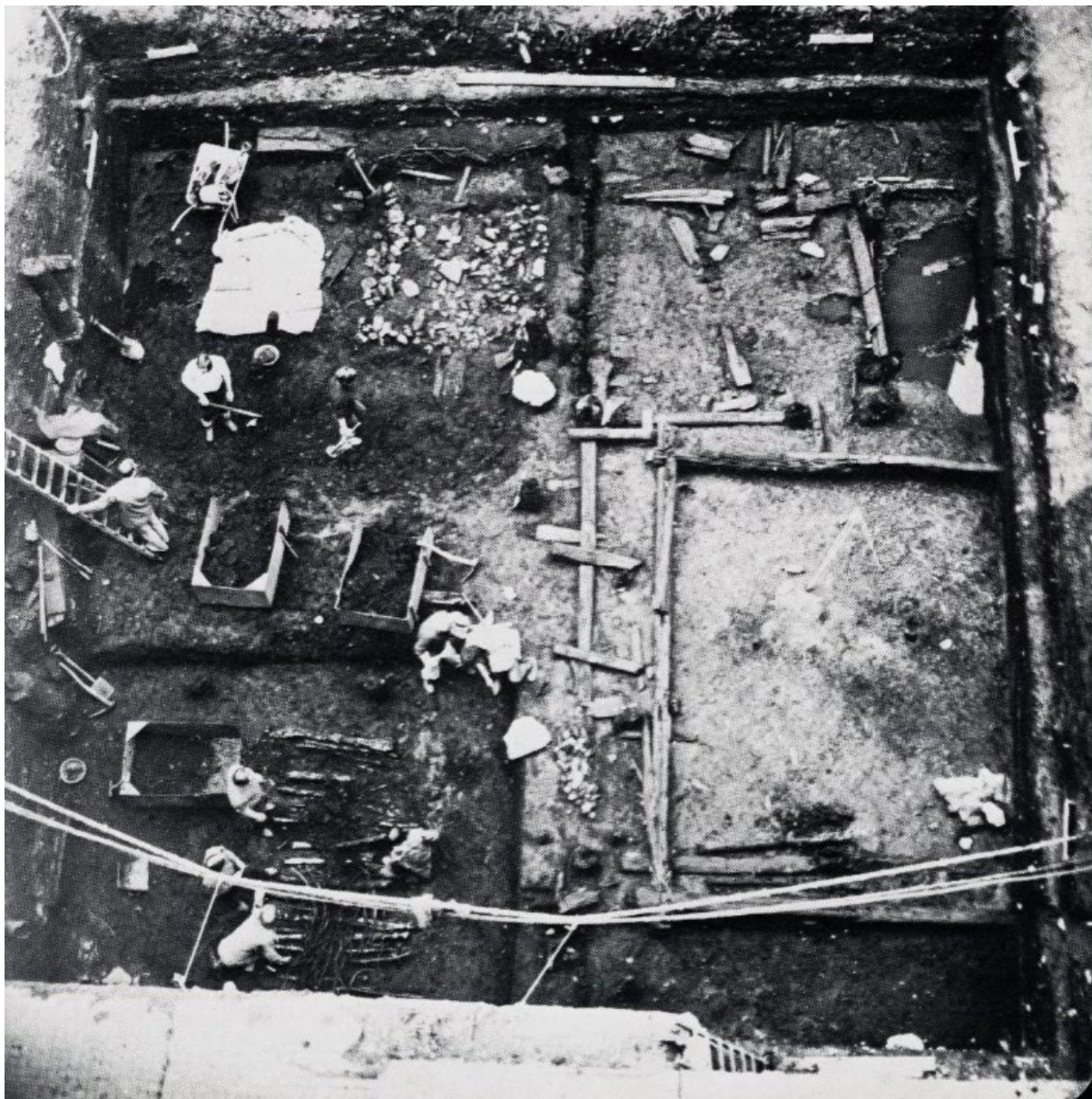
Etter utgravningene i S og T ble det konstatert at flere av trebygningene på feltene var eldre enn den delen av kirken som ble funnet i felt S (ca. 1300 e.kr). Nærmere dateringer ble ikke utført.

I 1975 ble felt AT (TA1972/2) gravd ut, som utgjorde fortauet mellom felt S og A. Man fikk da tilgang til disse eldste lagene på nytt, og lag på samme nivå som konstruksjonene i felt S og T ble da datert.

En moseprøve fra et lag antatt å være samtidig med årestuen har blitt c14-datert til 900 +/- 70. I samme kontekst skal det også ha blitt funnet en mynt som i 1976 har en foreløpig tolkning som en

norsk penning datert til 1065-80 e.kr. (Long 1976:27-28). Det ble dermed konstatert at trebygningene som ble funnet i 1971, deriblant årestuen, er eldre enn den eldste byggefasen av Gregoriuskirken. Long skriver at det er rimelig å tro at trebygningene er fra det 11. århundre, og at det er mulig at disse bygningene ble sanert da kirken skulle bygges (Long 1976:27-28).

Videre skal det også ha blitt tatt ut en dendrokronologisk prøve fra en syllstokk i årestuen, men dokumentasjon resultatet av denne dateringen har ikke blitt gjenfunnet i ettertid.

Figur 3: Felt T. Til høyre i bildet ble det funnet flere bygninger oppå hverandre med forskjellige typer gulv. Nede til venstre ser vi den trebrolagte veien. Bildet er tatt mot vest. Foto hentet fra: Moen, U. 1971. Byen under gaten. S. 27. Trondheim: Adresseavisens Forlag.

Figur 4: Felt T på et dypere nivå. Til høyre i bildet kan man se stukkene fra gangveien som kommer opp gjennom gulvet på årestuen. Bildet er hentet fra Moen, U. 1971. Byen under gaten. S. 26. Trondheim: Adresseavisens Forlag.

Stokker fra gangvei under årestu-
en stikker opp gjennom gulvet.

Figur 5: Gangveien under årehuset. Foto hentet fra: Moen, U. 1971. *Byen under gaten*. S. 25. Trondheim: Adresseavisens Forlag.

Kartreferanse/-koordinater: Projeksjon: EU89-UTM; Sone 32, N: 7034334, Ø: 569867.

Funnet av: Christopher Hammer/Clifford D. Long.

Funnår: 1971

Innberetning/litteratur:

Færden, G. (1990). Metallgjenstander. I: E. Schia og P.Molaug (red.): *De arkeologiske utgravninger i Gamlebyen, Oslo* (bind 7, del I), s.181-292.

Hagland, J. R. (1998). *Runer frå utgravingane i Trondheim Bygrunn 1971 - 94.* Institut for nordistikk og litteraturvitenskap, NTNU.

Harris, C. og Long, C. D. (1971). *Riksantikvarens arkeologiske undersøkelser i Trondheim mai til oktober 1971.* Feltdagbok, felt T.

Hofseth, E. H. (1985). Det går i spinn. Forsøk på klassifikasjon av spinnehjul i Rogaland. I : J. R. Næss (red.) *AmS-Skrifter 11. Arkeologisk museum i Stavanger*, s. 33-61.

Long, C.D. (1973). Excavations in Trondheim 1970-72. *Nicolay Oslo: Nicolay arkeologisk tidsskrift 1973* (nr. 13), 30-35.

Long, C.D. (1974). Utgravningen av en kirke i Trondheim. *Nicolay Oslo: Nicolay arkeologisk tidsskrift 1974* (nr. 17), 22-31.

Long, C.D. (1975): Excavations in the Medieval City of Trondheim, Norway. I *Medieval Archaeology*, 1975 (nr. 19).

Long, C.D. (1976). Søndregate, Trondheim. *Nicolay Oslo: Nicolay arkeologisk tidsskrift 1976* (nr. 23), 26-28.

Moen, U. (1971). *Byen under gaten.* Trondheim: Adresseavisens forlag.

Molaug, P. B. (1991). Sneller til håndtein. I: *De arkeologiske utgravningene i Gamlebyen, Oslo* (bind 8, del II) s. (81-112)

Schia, E. (1977-1991): *De arkeologiske utgravninger i Gamlebyen, Oslo.* (Bind 1-10). Universitetsforlaget.

Wiberg, C. (1977): Horn og benmaterialet fra Mindets tomt. I: E. Schia og P. Molaug (red.) *De arkeologiske utgravninger i Gamlebyen, Oslo* (bind 1), s. 202-213.